

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

ערב יום כיפור תשע"ה שנה ד' גליון 155

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,

ניתן לקבל את העלון במייל chagitben@neto.net.il

הנושא: כיצד זכה כהן גדול להגיע לדרגת "שרף"?

והנה הירושלמי במסכת יומא (כז.). על הפסוק בענין עבודת כהן גדול בקדש הקדשים "וכל אדם לא יהיה באהל מועד" אומר הירושלמי, אפילו אותן שכתוב בהן ודמות פניהם פני אדם, לא יהיו באוהל מועד. ע"כ. כלומר, אפילו מלאכים שדמות פניהם הם "פני אדם" אסור להיות באוהל מועד, בשעה שהכהן גדול עבד עבודתו בקדש הקדשים.

ממשיך הירושלמי ומספר: ארבעים שנה שימש שמעון הצדיק את ישראל בכהונה גדולה, ובשנה האחרונה אמר להן, בשנה הזאת אני מת, אמרו לו: מהיכן אתה יודע? אמר להן: כל שנה ושנה שהייתי נכנס לבית קדש הקדשים, היה זקן אחד לבוש לבנים ועטוף לבנים נכנס עמי ויוצא עמי, ובשנה הזו נכנס עמי ולא יצא עמי.

שואל הירושלמי: והא כתיב וכל אדם לא יהיה באוהל מועד אפילו אותן שכתוב בהן ודמות פניהם פני אדם לא יהיו באוהל מועד, אם כן, כיצד נכנס עמו זקן אחד? השיב על כך רבי אבהו: מה אמר לי דהוה בר נש, אני אומר הקב"ה היה.

דברים אלו מובאים גם במדרש (ויק"ר כא, יב) ושם המדרש מוסיף ששאלו את רבי אבהו, כיצד אם כן הכהן הגדול נכנס לקדשי הקדשים, מתרץ המדרש: אלא כהווא דאמר רבי פינחס, בשעה שהיה רוח הקודש שרוי עליו היו פניו בוערות כלפידים עליו, הדא הוא דכתיבה "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא. ע"כ.

שואל על כך בפירוש מתנות כהונה, הלוא רבי אבהו עצמו מודה שגם מלאך אסור לו להיכנס לקדשי הקדשים, שהרי זה גרם לו לומר כי הזקן שהיה לבוש לבנים שנכנס עם שמעון

הגמרא בברכות (ז). מביאה: תניא א"ר ישמעאל בן אלישע פעם אחת נכנסתי להקטיר קטורת לפני ולפנים וראיתי אכתריאל יה ה' צבאות שהוא יושב על כסא רם ונשא ואמר לי ישמעאל בני ברכני אמרתי לו יהי רצון מלפניך שיכבשו רחמיך את כעסך ויגולו רחמיך על מדותיך ותתנהג עם בניך במידת הרחמים ותכנס להם לפני משורת הדין, ונענע לי בראשו וקמ"ל שלא תהא ברכת הדיוט קלה בעיניך.

מסביר התפארת שלמה (ענייני יום הכיפורים) מהו כוונת סיום המאמר: "קמ"ל שלא תהא ברכת הדיוט קלה בעיניך", שהחידוש בזה הוא למרות שהכהן הגדול נכנס לקדשי הקדשים, למקום הכי מקודש בעולם, על מה הוא התפלל? על פרנסתם של כלל ישראל. וזהו "לא תהיה ברכת הדיוט קלה בעיניך", שגם הברכות שהם לכאורה צרכי הדיוט, ענייני גשמיות, גם הם חשובים בעיני השי"ת כי הוא רוצה בטובת בני ישראל להשפיע להם טובות וחסדים.

לפי זה יש להסביר מדוע הקב"ה מנענע בראשו לאות הסכמה לרבי ישמעאל, למה הוא לא ענה לו "אמן" למה הוא רק נענע לו בראשו?

אלא הגמרא בברכות (ו). אומרת, שבתפילין של הקב"ה כתוב שבחם של ישראל (דברי הימים א' י"ז, כ"א): "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ", הראה הקב"ה לרבי ישמעאל את התפילין שבראשו, כדי לרמוז לו, שהוא מחפש את שבחם של ישראל, את טובתם של עם ישראל.

הרי שגם כהן גדול בקדש הקדשים התפלל וביקש על גשמיותם של עם ישראל.

הצדיק לא היה אלא הקב"ה עצמו, אם כן איך מתרץ רבי אבהו שהכהן הגדול נכנס משום שלא היה אדם אלא מלאך, הלוא גם מלאך אסור לו להיכנס?

ותירץ המגיד מקוזניץ בספרו עבודת ישראל (יום הכיפורים חמש טבילות), כי רק מלאך שהוא בחינת "פני אדם" לא היה רשאי להיכנס, אבל שרף שהוא יותר גבוה ממלאך מותר לו להיכנס באהל מועד, וזהו שאמרו על הכהן הגדול "בשעה שהיה רוח הקודש שרוי עליו היו פניו בווערות כלפידים".

מדוע זכה הכהן הגדול בכניסתו אל קדש הקדשים להגיע לדרגה הגבוהה של "שרף"?

מובא במדרש (במדבר רבה ד יג): רבי נתן אומר: חביב מעשה הארון ככסא הכבוד של מעלה שנאמר (בשלח ט"ו, י"ז) "מכון לשבתך פעלת" שהמקדש של מטה מכון כנגד בית המקדש של מעלה והארון כנגד הכסא (כלומר כסא הכבוד) עשה למעלה הימנו כפורת כשרפים שהם עומדים ממעל לו (כלומר מעל כסא הכבוד). ע"כ.

נמצא כי השרפים הם כנגד הכרובים שעל הכפורת ועל הכרובים נאמר "פניהם איש אל אחיו" הם מסמלים את האחדות והשלום. הסיבה שמגיע הכהן הגדול למעלה הגבוהה של "שרף", למעלה מן המלאכים, מדוע? כי בשעה נשגבה זו הוא מתנהג ככרובים שהם "איש אל אחיו", מתפלל ומבקש על הגשמיות של עם ישראל, אז זוכה להגיע לדרגה הגבוהה של "שרף".

יש להביא אסמכתא לדברינו מהלכות חנוכה, שמביא הקב הישר פרק צ"ו וכן הביא רבי חיים פאלאג'י בספרו מועד לכל חי (סימן כ"ז סעיף מ') להשים את נר השמש למעלה מכל הנרות וסימנו "והשרפים עומדים ממעל לו" ממעל ל"ו נרות. נמצא כי נר השמש נקרא "שרף" מדוע? כי מכל ל"ו הנרות חיוב אסור להנות מאורם, לעומת השמש שיותר ליהנות מאורו, מי שאחרים נהנים מאורו הוא זוכה לדרגת "שרף".

משום כך, כיון שאנו צריכים להידמות לכהן גדול ביום הכיפורים, כותב הגר"ח פאלאג'י בספרו מועד לכל חי (ט"ז, י"א): מי שאינו מעביר שנאה מלבו ביום הכיפורים, אין תפילתו נשמעת ואינה מתקבלת, ויורה נשמתו מערב רב גיזעא בישא, והוא סימן מובהק דכל מעשיו מקולקלים, כן

כתב השל"ה מהמקובלים יעו"ש, ולכן יזהר להתפייס עם חבירו כראוי שיהיה הוא מעביר על מידותיו. ע"כ.

וכתב רבינו יוסף חיים בספרו בן אשי חי פרשת וילך סעיף ה': שטוב שהחזן יכריז קודם כל נדרי לומר רבותי תמחלו זה לזה ויאמרו הקהל מחלנו, כדי שתתעורר אותה שעה סגוריא למעלה על ישראל דבר בעיתו מה טוב.

לכן מצינו אצל גדולי ישראל שביום הכיפורים, ביום הקדוש דאגו לגשמיותם של עם ישראל, החתם סופר, קודם כניסתו לכל נדרי קרא לשמש שלו, ואמר לו, כי הוא מצא שידוך מתאים ליתומה פלונית, והוא מבקש ממנו שכבר עכשיו יפנה לשמחה של בחור ויתעסק בשידוך הזה, כי אולי בזכות התעסקות בשידוך זה הוא יוכל לעמוד לפני הקב"ה ביום הכיפורים.

כמו כן, הצדיק רבי ישעיה מקרעסטיר זי"ע, בהפסקה שלפני תקיעת שופר בראש השנה, היה עומד וחותרך את העוגות ופורס אותם עבור הציבור, שיאכלו ענווים וישבעו.

ובענותנותו היה אומר: הצדיקים הגדולים עוסקים כעת בכוונות התקיעות הנסתרות ונרמזות בלימוד הזוהר הקדוש שנדפס במחזורים לפני התקיעות, וברזין עילאין קדישין! אבל אני יהודי פשוט... מתעסק בענין "לשובע ולא לרזון" וכמו 'רזין' לשון נופל על לשון...].

וכן הרה"ק רבי שמה ליב מסאסוב זי"ע איחר לתפילת כל נדרי מחמת ששמע תינוק ב וכה שנשאר לבדו בבית והעדיף לטפל בו מאשר ללכת להתפלל.

בהקדמה לספר אור ישראל מובא מעשה עם רבי ישראל סלנטר זצוק"ל, פעם אחת בערב יום הכיפורים, בהיותו הולך לבית המדרש להתפלל ערבית, והנה לקראתו איש אחד מגדולי היראים, פחד וחרדת הדין הניה נראה וניכר על פניו, ודמעתו על לחיו, שאל אותו רבי ישראל, שיאמר לו איזה בר שהיה נחוץ לו. והאיש ההוא מגודל חרדת הדין לא ענה לו. אמר על כך רבי ישראל: מה אני אשם שהוא ירא מאימת הדין, מה זה נוגע אלי, הרי אתה חייב מהשמים מדין גמילות חסד לענות לי.

של הרב ליבוביץ זצ"ל ראש ישיבת חפץ חיים: למה רבי ישראל לא דן אותו לכף זכות שבאמת בגלל ההכנה ליום

הכיפורים הוא לא שמע את בקשתו, ולא העלה על דעתו

שהוא מבקש את עזרתו?

אלא כאשר אמא ישנה היא לא מתעוררת מהרעש הגדול שבוקע מהרכבת החולפת ליד חלון חדרה, אבל היא כן מתעוררת מקול הבכי של תינוקה הישן בחדר הסמוך!

כי היא לא מתעוררת בגלל רעש, אלא מהתשומת לב, מהאכפתיות, אם בקשתו של רבי ישראל היתה באמת חשובה לאותו אדם, הוא היה שומע אותה אפילו שהיה טרוד בעניינים ברומו של עולם.

כמו כן מרן רבינו הגדול רבי עובדיה יוסף זצ"ל כשהיה רבה הראשי של תל אביב, וכן בשנים שאחר כך, היה מטריח עצמו ונוסע בכל ערב יום כפור, בשעות יקרות אלו, לבית החולים, בכדי לדבר על לבם של החולים שהתענית מסוכנת להם, לבל יתענו, והיה מזכיר את דברי הרדב"ז, שמי שאינו שומע לרופאים מפני שאומר שהוא בוטח בה', הרי זה חסיד שוטה, שהרי התורה אמרה שניתנה רשות לרופא לרפאות, וממילא אדם חייב להתנהג בכל דבר על פי כללי הרפואה, לאחר התייעצות עם מורה הוראה.

מעלת האכילה בערב יום כיפור:

א. בשו"ע (סי' תר"ד) נפסק: מצוה לאכול בערב יו"כ ולהרבות בסעודה. ע"כ (ונחלקו הפוסקים אם היא מצוה מן התורה או מדרבנן ושהפסוק רק אסמכתא בעלמא, שלדעת המג"א סימן תק"ע סק"ט הוא מן תורה, ולב"י שם, אינו אלא מדרבנן). ונהגו חסידים ואנשי מעשה לאכול אף אכילות קטנות תכופות, והוא ע"פ מה שפסק בכתב סופר, שבכל אכילה ושתייה אף מועטת מקיים המצוה.

ובספר עמוד האש מובא על המהרי"ל דיסקין זצ"ל שהיה נוהג בערב יו"כ לאכול צימוקים כל היום, והוא משום המצוה לאכול. בספר אורחות רבינו הובא, שלא נכונה היא השמועה שאמרו כן גם הגר"א שאכל צימוקים כל היום, אלא הסיפור הוא על הסבא מקלם זצ"ל, וכתב שם, שמה שמספרים כן על המהרי"ל דסקין נראה שזהו נכון, כי היה מדקדק גדול במצוות.

ונסתפק בשו"ת רעק"א ח"א סי' ט"ז, אם נשים חייבות באכילה זו, כיון דהוי מ"ע שהזמן גרמא. ועי' מנח"ח מצוה ש"ג סק"ט, שתלה זאת במחלוקת אי מצוה זו מן התורה, ואז נשים פטורות או מדרבנן ואז תליא בעיניו, והרי גם נשים מתענות.

ב. כתב בספר כל הכתוב לחיים (עמ' קמ"ד): שמענו מפי מגידי אמת על האי חסידא קדישא הגאון מו"ה שלמה זלמן אחיו של רבינו שבגולה רבי חיים מוואליווין ז"ל, שהיה אוכל בערב יו"כ כל היום ממש בלי גוזמא, וגם הוא הג"ר חיים וואלווין זצ"ל היה אוכל בערב יו"כ פירות הרבה יותר מכדי מידתו תמיד.

ג. כתב השל"ה: עתה לעניינינו, נאמר כי יום כפור אין בו שמחה מחמת דאגות העוונות ועיני כל ישראל הם תלויים לאביהם שבשמים לראות שיוציא לאור משפטם ואין שמחה, לכן הקדימו השמחה אל המצוה. לכן ראוי לתקן הבית במצע ושלחן מלא ברכת ה' בערב יום זה לשמוח בו שמחת מצוה, וכנגד זה אמרו בגמרא (יומא פא:), כל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו כאלו התענה תשיעי ועשירי, מפני שעניו העשירי אינו נרצה לפניו מפני שהוא בדאגה, אלא אם שמח בתשיעי או מקבל תענית העשירי, אם כן נמצא שמחת התשיעי מעין צום ותשובת העשירי, ולכן מעלה עליו כאלו התענה תשיעי ועשירי. והנה יום הכפורים עצמו אין בו אכילה, מפני שצריך לענות הגוף ולהחזיק הרוחני שהוא הנפש והרוח והנשמה, ומזון יום הכפורים הוא מזון העולם הבא. לכך צריך לענות הנפש הבהמית הזאת, ולהגביר הנפש הרוחני משפע עולם הבא, ומטעם זה מזון יום הכפורים הוא להיות נהנין מזיו השכינה. והקדוש ברוך הוא חפץ בטבע שהם הדברים התחתונים הדברים הגשמיים, שלא ברא הנמצאות אלא בסיבת התחתונים האלו, ואם ימיתם יספו כרגע, וצריך לזונם ולפרנסם, ולזה צריך להקדים אליהם המזון והקיום.

ד. כתב בספה"ק תפארת שלמה (ענייני ערב יו"כ) בענין מעלת האכילה בערב יו"כ ז"ל: כמ"ש בשם הבעש"ט ז"ל אם האדם זוכה להתפלל פעם אחת כראוי, יכול להעלות גם כל התפילות הפסולים אשר נשאר למטה זה כמה שנים, גם המה יחדו יהיו תמים ויעלו לרצון למעלה. וז"ש (הושע יד, ג) "קחו עמכם דברים ושובו אל ד'". פירוש, גם כל הדיבורים מכל השנה שדיבר דברים בט' לים וכדומה גם הם יתקנו ע"י התשובה. ולזה יש לומר ג"כ מה שצותה התורה לאכול בתשיעי כדי להעלות גם כל האכילות מכל השנה אשר היו בלתי כוונה הרצויה רק להנאת הגוף. כיעו"ש המשך דבריו.

להתענג בתענוגים - - -

הצטרפו לאלפים שכבר מאזינים נהנים ומתחזקים, התקשרו לשיעור

הרב איתי חיים בן אהרן שליט"א

בטלפון שמספרו: 050-4133783

במחיר שיחה סלולארית רגילה, חינם לבעלי מסלול 'ללא הגבלה'.

השיעורים ערוכים עפ"י נושאים ותתי נושאים: פרשת השבוע, מועדים, תנאים ואמוראים ועוד. מעולה לניצול זמן המתנה/נסיעה/הליכה, ללימוד מענג ומשובב נפש. הכניסו המספר לאנשי הקשר שלכם, ותהיו בקשר...

**בברכת גמר חתימה טובה,
שיקבלו התפילות לרצון, ותזכו
לשנים רבות נעימות וטובות.**